

Verslag GroenLinks themacafé "Doetinchem op weg naar een circulaire economie" d.d. 27 februari, Annahoeve, Doetinchem

Ondanks de kou waren er een 20tal betrokken bezoekers, die vier inleidingen voorgeschoteld kregen.

Bij de start van de avond maakt het bestuur, bij monde van de voorzitter Marcella Heerenveen, bekend dat Wim van de Graaf besloten heeft niet langer mede organisator te zijn van dit themacafé waar hij zelf ongeveer 4 jaar geleden de initiatiefnemer van was. Marcella bedankt Wim, die overigens zelf niet aanwezig is, voor alle inzet gedurende deze jaren. Wim is verhuisd naar Winterswijk en heeft besloten zich meer op zijn huidige woonplaats te willen richten. Sinds een jaar wordt Wim bij de organisatie van het café bijgestaan door Wim van der Vlist. Deze laatste zal de organisatie van het café voortzetten, te beginnen met deze avond.

Opzet van de avond: eerst de vier inleidingen, dan een korte pauze en daarna discussie en vragen over de inleidingen en de vragen die deze opgeroepen hebben. Het zal blijken dat de opzet niet slaagt, elke inleiding loopt uit, elke inleiding is aanleiding voor aanvullende vragen. Dat betekent dat de laatste inleiding kwart voor tien is afgerond, we afzien van een pauze en om kwart over tien de centrale discussie afsluiten omdat een aantal mensen toch gerekend heeft op een eindtijd van 10 uur. Daarna wordt er in informele subgroepen nog druk door gediscussieerd. Een rondgang langs een aantal van de overgebleven bezoekers gaf me de indruk dat de avond ondanks de wat chaotische structuur toch geslaagd was.

Hans Dales is de eerste inleider. Hans is voorzitter van de werkgroep Doetinchem onderneemt Duurzaam, de Doetinchemse afdeling van de Achterhoek onderneemt duurzaam een project van de Samenwerkende Industriële Kringen Achterhoek (SIKA) in samenwerking met 7 gemeenten in de Achterhoek, de omgevingsdienst Achterhoek (ODA¹), ondernemersverenigingen en VNO-NCW Achterhoek.

Het Achterhoekse bedrijfsleven verbruikt 55% van het aardgas en 70% van de elektriciteit. De besparingsdoelstellingen zijn 43% voor aardgas en 20% voor elektriciteit. Het dan nog resterende verbruik zal duurzaam moeten worden opgewekt in de regio.

De focus in de aanpak van dit project ligt op energie als eerste stap naar duurzaam ondernemerschap. Het doel van het project is: Bewustwording van het belang van duurzaamheid bij ondernemers en hen stimuleren tot het nemen van duurzaamheidsmaatregelen in hun onderneming.

Doetinchem onderneemt Duurzaam is de lokale variant van het regionale project Stakeholders: Overheid: gemeente Doetinchem en ODA. Ondernemers: IG&D en OVD.

Om de doelstelling te bereiken worden bedrijven gemotiveerd om mee te werken en wordt hen hulp en advies aangeboden bij het realiseren van de nodige maatregelen in het eigen bedrijf. De bedrijven worden o.a. met de volgende argumenten enthousiast gemaakt:

Waarom duurzaam ondernemen?

1 (De Omgevingsdienst Achterhoek (**ODA**) zorgt voor vergunningverlening, toezicht en handhaving op het terrein van milieu, veiligheid en cultureel erfgoed in opdracht van de gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk, Zutphen en provincie Gelderland)

- Minder verspilling en minder energiekosten
- Sterkere concurrentiepositie
- Meer klantwaarde, meer bedrijfswaarde
- Voorwaarde milieuvergunning geregeld
- Uw kleinkinderen zullen het waarderen

Als praktische hulp worden twee scans aangeboden die ondernemers op weg kunnen helpen om de juiste besparingsmaatregelen te nemen:

De MKB energy checkup:

Focus op energiebesparing (erkende maatregelen)

Praktische, eerste oriëntatie op mogelijkheden en consequenties

Verdiepingsslag mogelijk met aanbiedende partijen (installateurs)

Doe-het-zelfscan, hulp van junior, laagdrempelig, snel

En de DOE scan: Duurzaam Ondernemen en Energie

Duurzaam ondernemen (strategisch) én energiebesparing (operationeel)

Aanpak is "des ondernemers" (ondernemerschap en het nemen van verantwoordelijkheid)

Globale analyse bedrijfsstrategie, diep-gaande analyse energiehuishouding, onderlegger voor investeringsbeslissingen

Scan uitgevoerd door professioneel adviseur, kost iets meer tijd en geld

DOE-scan met subsidie gemeente Doetinchem

MKB Energy CheckUp met ondersteuning door junior adviseur

De DOE scan wordt vooral uitgevoerd bij bedrijven met een jaarlijks energieverbruik van 50.000 tot 200.000 kWh (daarvan zijn er in Doetinchem 232). Daarnaast zijn er 484 bedrijven met een energieverbruik tussen de 10.000 en 50.000 kWh en 3873 bedrijven die minder dan 10.000 kWh per jaar gebruiken. De wat kleinere gebruikers kiezen meestal voor de wat minder ingrijpende CheckUp.

Bedrijven met een verbruik van meer dan 50.000 kWh zijn verplicht om voor het eind van 2020 een scan uitgevoerd te hebben.

De werkgroep heeft een voorlopig werkschema opgesteld tot eind 2020 en is positief over te verwachte medewerking van het bedrijfsleven. Van belang daarbij is het vertrouwen in elkaar dat mede bevorderd wordt door gebruik te maken van de IG&D structuur waarin al sprake is van een goede samenwerking. ODA en gemeente ondersteunen waar nodig en mogelijk.

In het gesprek wat op deze inleiding volgt komt o.a. naar voren dat regels die ooit ingevoerd zijn voor bijvoorbeeld de voedselveiligheid nu negatief werken bij pogingen afval te voorkomen en energie te besparen. Soms kost het heel wat creativiteit om wetgeving te omzeilen om zo een milieudoelstelling te kunnen realiseren. Wil de circulaire economie goed mogelijk worden is er dus ook een screening van wetgeving nodig om onnodige belemmeringen uit de weg te ruimen.

De tweede inleiding wordt verzorgd door Frans Langeveld, wethouder van GroenLinks, hij zal de taak en plannen van de gemeente Doetinchem toelichten.

Doelstelling: een energieneutrale Achterhoek in 2030, daarmee lopen we voor op het rijk dat die doelstelling heeft voor 2050.

Gemeentelijke speerpunten hierbij: vooral informatie en communicatie gericht op een duurzame energietransitie en duurzame warmte.

Dit gebeurt middels de campagne "goede morgen Doetinchem" met zijn groene burgemeester waarbij je kansrijke initiatieven op het gebied van besparing en duurzame opwekking van energie kunt aanmelden².

Daarnaast bespaart de gemeente zelf: het isoleren van alle panden van de gemeente levert 30% besparing op. Ook komen op alle panden van de gemeente en op het zorgplein zonnepanelen dat geeft een opbrengst van 35%

Per januari 2018 geeft de gemeente ook het goede voorbeeld op het gebied van inkoop van energie door de energie voortaan af te nemen van de AGEM³

De gemeente geeft informatie over regelingen zoals subsidies, energie coaches, draagt bij aan de kosten van een warmtescan voor je huis en verstrekt duurzaamheidsleningen. Deze laatste, leningen bedoeld voor de financiering van particulieren en verenigingen van isolatieplannen, zonnepanelen, e.d. blijkt een groot succes, het daarvoor gereserveerde budget is al een aantal malen wegens succes verhoogd.

Alle nieuw te bouwen accommodatie zal energieneutraal zijn

Een mooi beeldbepalend project is ook de duurzame luifel met zonnepanelen bij het station. Daar mag de gemeente best wel trots op zijn, interrumpeert John Westerdiep, het is het eerste energieneutrale stationsplein in Nederland!

De gemeente gaat duurzaamheidsbeurzen organiseren om bewoners te inspireren, dialoogtafels om burgers te betrekken bij voorgenomen maatregelen en besluiten zoals waar komen zonnepanelen en/of windmolens.

Dit jaar start ook het project om een wijk/stadsdeel van het gas af te koppelen, een zowel technisch als sociaal zware opgave.

Vermeldenswaard is ook de eerste burgercoöperatie in Doetinchem: "pluk de zon van Practicon". Buurtbewoners van de wijk Schöneveld die met elkaar een zonnepanelendak met 500 zonnepanelen gaan realiseren.

Na afloop van deze inleiding is de eerste vraag wat er gaat gebeuren als er na de verkiezingen een nieuwe raad aantreedt. Zal dit beleid dan voortgezet worden?

Frans heeft ervaren dat er een raadsbrede steun is voor het huidige beleid. Hij verwacht dan ook niet dat de verkiezingen hierin veel zal veranderen.

Vanzelfsprekend verwacht hij dat een goede verkiezingsuitslag voor GroenLinks wel degelijk meewerkt aan de realisering van een slagvaardig milieubeleid.

Uit de zaal nu een urgente vraag/noodkreet: Al dat opwekken van zonne- en windenergie is goed, maar het belangrijke probleem van de opslag van energie is niet opgelost. Moet daar niet de prioriteit liggen? Nu het salderen (terug kunnen verkopen van energie aan de energiemaatschappij voor de prijs waarvoor je zelf ook energie inkoop) afgeschaft dreigt te worden per 2020 is er nog maar weinig tijd om als particulier hier zelf oplossingen voor te vinden.

Frans onderkent het probleem maar stelt dat we twee dingen tegelijk moeten doen: zoeken naar een oplossing voor de opslag, maar ook doorgaan met het

² <https://www.goedemorgendoetinchem.nl/>

³ AGEM, de coöperatieve energiemaatschappij van 8 Achterhoekse gemeenten. AGEM wil een energieneutrale Achterhoek. Energieneutraal betekent dat we in de regio evenveel stroom en warmte produceren als we verbruiken, met onze woningen, gebouwen, industrieën en dergelijke. Als regio nemen we de verantwoordelijkheid voor onze eigen energiebehoefte. <https://agem.nu/>

opwekken van steeds meer duurzame energie. Frans twijfelt er overigens aan of de salderingsregeling wel afgeschaft zal worden, hij verwacht hierbij veel politieke tegenstand.

Als derde de inleiding van Lies Visscher van stichting "leven met de aarde"⁴

Er wordt veel goeds gedaan in Doetinchem. Op

www.GoedeMorgenDoetinchem.nl kan, ieder zijn/haar ideeën kwijt

Goede voorbeelden over Groene energie, natuur en klimaat, onderwijs

Maar, het blijft bij wat voorbeelden en het is gefragmenteerd

Het lijkt ieder voor zich en vooral gericht op het individu. Doen we genoeg voor de kringloop economie?

In de Catharinakerk in Doetinchem is kortgeleden een expositie gehouden over de zeven hoofdzondes: hoogmoed, hebzucht, lust, jaloezie, gulzigheid, woede en luiheid. Het zijn vooral deze zonden die ons hinderen op de weg naar een duurzaam leven. Duurzaamheid vereist individuele handelingen. Individuele keuzes in samenhang. Leren goed te leven is essentieel

De stad kan zo ingericht worden dat mensen meer vanzelf en met elkaar duurzaam leven.

Maar de richting die we inslaan lijkt niet de goede: Schaalvergroting vanuit efficiency op bestuurlijk gebied, steeds grotere landbouwmachines voor efficiëntere bewerking van het land, etc.

Ethiek en moraal terug in de haarvaten van politiek en samenleving. We hebben een totaal andere orde nodig, niet gericht op materiele groei en meer geld (Mammon), maar op herstel van de levende aarde en het levend landschap.

Respect voor al het bestaande

- Alle landbouwgrond landbouwgrond laten en de bewerkers kans bieden te verduurzamen
- Stop verbranden en vergisten biomassa (gaat ten koste van biodiversiteit en humusfractie aarde)
- Voedselpakket efficiënter (minder vlees, geen kunstmest)...
- De aarde is zo dood als een pier en verdient weer tot leven gewekt te worden.

Daarbij behoort ook het serieus nemen van mensen en hen daadwerkelijk betrekken bij politieke besluitvorming⁵.

Een andere verhouding tot arbeid zoals een basisinkomen voor iedereen.

De stad is cruciaal, maar kan het niet alleen en heeft het buitengebied hard nodig

We hebben een levendige discussie nodig over de eigen bijdrage met ieder die wil. En we hebben elkaar nodig om dat te realiseren.

Alle beleid afstemmen, alles is gezondheid, voorzorgprincipe

Niet kapitaal gestuurd, maar inhoudelijk gestuurd vanuit de kwaliteit en kennis van de mensen (geroepen burgerpanels, inhoudelijk stemmen)

zo min mogelijk energie gebruiken, het natuurlijk landschap laten...

beton en andere niet duurzame materialen, plastic uitbannen

Het verbranden stoppen

Herstel van de levende aarde humus, met permacultuur en voedselbossen

onthaasten met gelijkwaardigheid en het oefenen van Vrede, Heelheid en

Eenheid... van Zij, naar Wij. Uitnodiging regelmatig op thema's plannen maken

en communiceren kennis delen met alle betrokkenen elkaar stimuleren van denken en praten naar doen!

4 www.blauwvuur.nu/cms/index.php/lmda

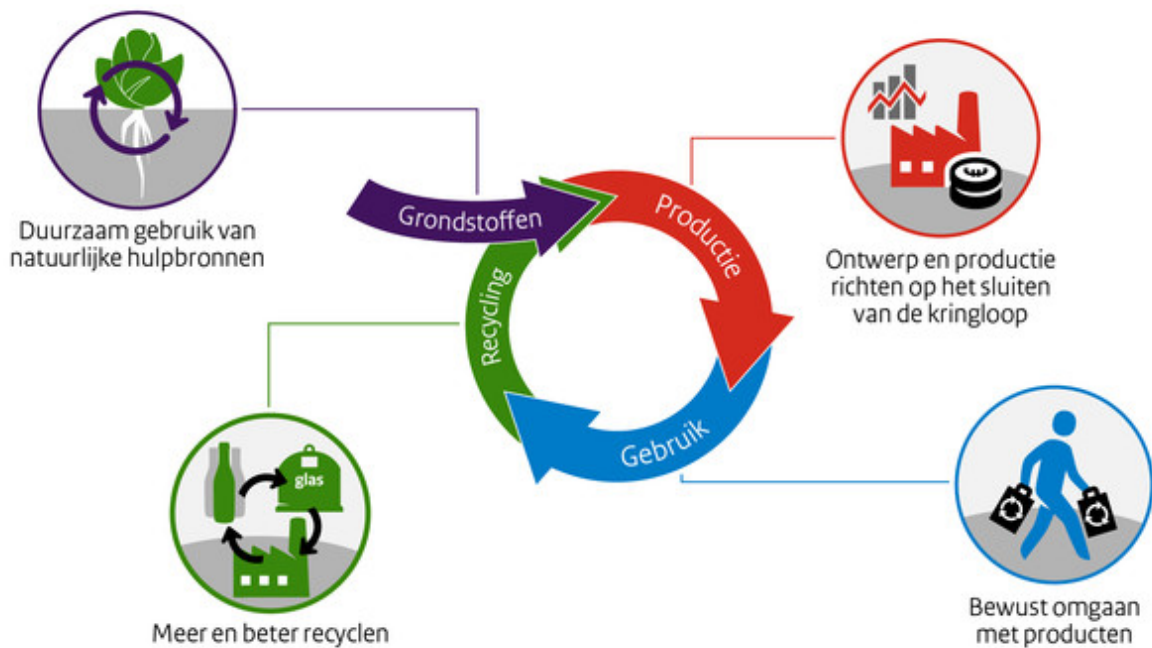
5 <https://www.youtube.com/watch?v=AHpmu9f1GRU>

We doen onvoldoende, er is meer leiderschap nodig (als in een oorlogseconomie), een energietransitie met als doel om in 2030 niet langer fossiele brandstoffen te gebruiken kan alleen onder strenge criteria. Het gebruiken van biomassa onder de naam "Groen" is fout en **moet** direct stoppen. Grootste focus: minder energie verbruiken.

Als vierde spreker John Westerdiep van de GroenLinks gemeenteraadsfractie: Circulaire economie; wat kan de lokale politiek doen?

Als je het hebt over duurzaamheid dan gaat het daarbij om de volgende aspecten: cultuurhistorie, biodiversiteit, ondergrond, klimaat, energie en kringlopen.

Circulaire economie betekent, naast het gebruik van duurzame energie, het zo sluitend mogelijk maken van de kringloop van grondstoffen:

Wat kunnen we als gemeente doen?

- Bewustwording (CO₂ footprint, vervuiler betaalt etc.)
- Goede voorbeeld (eigen handelen, inkoop, aanbesteding etc.)
- Afvalinzamelaar (houding, gedrag, financiën)
- Kennis over grondstoffen (kennis organiseren, grondstofpaspoort)
- Kennis over beschikbaarheid (grondstofstromen/-banken)

Wat kunnen we nog meer doen...?

- Ruimte bieden aan voorzieningen: kringloopwinkels, collectief eigendom/deeleconomie, repaircafés etc.
- Ruimte bieden aan (lokale) innovaties en voorlopers (3D-print, streekproducten, voorbeelden zoals het kweken van oesterzwammen op koffieprut)

- Excursies naar goede voorbeelden (Unipro: <http://unipro.nl/de-groenste-fabriek/>)
- Specifieke moties (statiegeldalliantie, t.b.v. invoer statiegeld voor verpakkingen)

Naar aanleiding van de presentatie van John ontstaat enige discussie over het uitgangspunt "vervuiler betaalt"; is het niet beter mensen op een positieve manier te benaderen i.p.v. hen te straffen?

Als rechtvaardiging voor vervuiler betaalt geldt dat het betreffende product eigenlijk meer moet kosten omdat in de kosten ook het opruimen van het restafval van het product moet worden meegenomen. Dat doet nu de samenleving/overheid.

Hoe beter en meer bekendheid te geven aan de noodzaak duurzaam te leven?

Als suggestie wordt genoemd dat er in de binnenstad naast het stadslab ook een duurzaamheidslab zou kunnen komen.

Het wordt ervaren als een gemis dat je collectieve ideeën over het opwekken van energie, isoleren, hergebruik nergens terecht kunt. Voor individuele vragen is er het energieloket waar je geholpen kunt worden met vragen over je huis, het eigen energieverbruik etc. Collectieve vragen kunnen zij niet beantwoorden. In Groenlo bestaat er een burgergroep die dit soort initiatieven wel ondersteunt en daar zijn goede ervaringen mee.

Zou er in Doetinchem niet iets dergelijks moeten komen. Bij voorkeur niet gelieerd aan een politieke partij omdat daarmee mensen onnodig afgeschrikt kunnen worden.

Nog een nagekomen suggestie: is dat niet iets voor de wijkregisseurs?

Om kwart over tien sluit Wim de avond af en bedankt de beide van buiten gekomen sprekers met een flesje wijn.

Informeel gaan discussies daarna nog een tijdje door

Wim van der Vlist, d.d. 1-3-2018